

Wprowadzenie

Lata siedemdziesiąte ubiegłego wieku odznaczały się zainteresowaniem problematyką duchowości człowieka w obszarze poszukiwań sensu życia. Zaznaczyć należy szczególnie nowatorskie prace i twórczość Kazimierza Popielskiego, oraz jego koncepcję noetycznego wymiaru osobowości i ukazanie znaczenia aktywności noetycznej dla egzystencji człowieka (1994, 1995, 1997, 1999). W 2004 r. w „Przeglądzie Psychologicznym” (tom 47 nr 1) ukazały się prace Ireny Heszten-Niejodek i Patrycji Stawiarskiej, nawiązujące do koncepcji noo-logoteorii K. Popielskiego, które mają na celu poszukiwanie osobowościowych korelatów w wymiarze wartości i sensu życia (Stawiarska, 2004).

Przy podejmowaniu tego zagadnienia ważnym momentem pracy jest dobór odpowiedniej teorii, na gruncie której można poszukiwać i interpretować wzajemne korelaty osobowości z sensem i systemem wartości. W nawiązaniu do prac Viktora E. Frankla (1978, 1997, 1999) oraz Kazimierza Popielskiego (1994) przyjęto noo-logoteorię jako kontekst teoretyczny umożliwiający komplementarne ujęcie związku osobowości w sferze ludzkiego ducha.

Pryncypialnym zagadnieniem poruszonym w obszarze nooteorii jest poczucie sensu życia. Temat ten jest ważny i ciągle aktualny od samych początków istnienia psychologii. Znakiem tego są niezliczone teoretyczne oraz empiryczne poszukiwania w obszarach nauk empirycznych, a szczególnie niezliczonych koncepcji w psychologii. Wyodrębniona i przedstawiona w pracy propozycja noo-logoteoretyczna – poczucia sensu życia – spójnie łączy się z systemem wartości, stawiając sobie cel, przekraczając uwarunkowania i dążąc do sensu i systemu wartości egzystencji człowieka. Wnikliwa analiza tego powiązania uwzględnia znaczenie struktur egzystencji osobowości, służących byciu i stawianiu się dojrzałym człowiekiem (Popielski, 1996).

Zaznaczyć należy, że noo-logoteoria zakłada trójwymiarową koncepcję człowieka, którego bycie postrzegane jest w kontekście następujących wymiarów: fizycznego (biologiczny), psychicznego (psychologiczno-społeczny), oraz noetycznego (duchowy) – charakterystycznego dla osoby i stanowiącego najgłębszą warstwę podmiotowo-osobowej egzystencji. Dlatego przede wszystkim

te możliwości i treści związane z noetycznym wymiarem egzystencji są zarówno źródłem motywacji jak i podmiotowo-osobowej dynamiki egzystencji. Są one gwarantem otwartości i wolności człowieka, dzięki którym człowiek nieustannie staje się, spełnia i określa. Jest ukierunkowany „ku ...”, odnosząc się do wartości i dalej je realizując. To wymiar noetyczny właśnie powoduje, iż osoba doświadcza sensu i wartości (Popielski, 1994).

W pracy tej oparto się na podstawach założeń koncepcji nooteorii z uwagi na szerokie opracowanie problematyki sensu życia na tym obszarze. Poszukiwanie wzajemnych korelatów prowadzi do znalezienia ścisłego związku poczucia sensu życia z systemem wartości, który stał się jego naturalnym zespoleniem i rozwijaniem. Funkcjonowanie realizuje się na poziomach: fizycznym, psychicznym i noetycznym w interakcji ze środowiskiem adeptów teologii. Główny problem pracy dotyczy psychologicznej analizy osobowościowych korelatów poczucia sensu życia i systemu wartości u studentów.

Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny.

W rozdziale pierwszym ukazano koncepcje przedstawienia i rozumienia osobowości w niektórych teoriach psychologii: logo – i nooteoretycznej. Kolejna część rozdziału prezentuje noo-logoteoretyczne ujęcie zagadnienia wartości w procesie bycia i stawania się.

W rozdziale drugim omówione zostały koncepcje poczucia sensu życia. Na początku rozdziału przedstawiono powstanie i rozwój koncepcji sensu życia w literaturze przedmiotu na gruncie psychologii. W części drugiej rozdziału omówiono pojęcie sensu życia w noo-logoteorii, aby w końcowej części rozdziału ukazać poszukiwanie wzajemnych korelatów cech osobowości, poczucia sensu życia, wartości oraz niektórych obszarów wymiaru egzystencji.

W części badawczej pracy przedstawiono przedmiot i cel badań, problem badawczy pracy i hipotezy, dalej opis badanych grup, zastosowanych metod oraz przebieg procedury badawczej.

Podstawowym problemem jest psychologiczna analiza wyników osobowościowych korelatów pomiędzy wartościami a poczuciem sensu życia.

W celu weryfikacji postawionych hipotez objęto badaniami 795-osobową grupę studentów, a końcowej analizie poddano wyniki 720 osób, trzech różnych kierunków studiów: teologii, matematyki i pożarnictwa. Stąd w pracy poszukiwanie osobowościowych korelatów perspektywy noetycznej w połączeniu z relacjami społecznymi środowiska.

Rozdział czwarty zawiera psychologiczną analizę i interpretację uzyskanych wyników badań. Przedstawione wyniki pochodzą z badań wybranymi metodami, co pozwala na weryfikację postawionych hipotez. W dalszych analizach przed-

stawiona zostanie współzależność perspektywy noetycznej w poszukiwaniu osobowościowych korelatów z poczuciem sensu życia. Kolejna część rozdziału empirycznego zawiera porównania grup osób badanych pod względem preferencji wartości a poczuciem sensu życia.

Część ostatnia obejmuje omówienie wyników i wnioski końcowe wraz z weryfikacją hipotez.